



Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 122g/2025

privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 100 alin. (1)
din Codul de procedură civilă

(comunicarea actelor de procedură prin intermediul adresei electronice)

CHIȘINĂU

11 decembrie 2025

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dlui Sergiu LITVINENCO,
dlui Ion MALANCIUC,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA, *judecători*,
cu participarea dnei Emilia Cazacu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 29 mai 2025,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 11 decembrie 2025, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 100 alin. (1) din Codul de procedură civilă, ridicată de dl avocat Andrei Iosip, în interesele dlui Pantelimon Calancea, parte în dosarul nr. 2rci-10/2025, pendinte la Curtea Supremă de Justiție.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de către un complet format din dnele judecătoare Stela Procopciuc și Oxana Parfeni și dl judecător Gheorghe Stratulat din cadrul Curții Supreme de Justiție, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Prin Hotărârea din 20 februarie 2018, Judecătoria Chișinău, sediul central, a intentat procesul de insolvabilitate în privința SRL „Pancons-Com” și a desemnat administratorul insolvabilității.

4. La 20 mai 2020, dl Ion Bulgaru în calitate de lichidator al SRL „Pancons-Com”, în procedură de insolvabilitate, a formulat o cerere privind tragerea la răspundere subsidiară a dlui Pantelimon Calancea, administrator statutar și asociat unic al SRL „Pancons-Com”.

5. Printr-o hotărâre din 29 iunie 2024, Judecătoria Chișinău, sediul central, a admis parțial cererea menționată și a dispus încasarea unor sume de bani. Această hotărâre a fost contestată cu apel de dl Pantelimon Calancea, reprezentat de dl avocat Andrei Iosip.

6. Printr-o încheiere din 5 septembrie 2024, Curtea de Apel Centru nu a dat curs cererii de apel și a acordat apelantului timp suplimentar pentru a achita taxa de stat și taxa de timbru și a prezenta instanței dovada achitării.

7. Printr-o încheiere din 12 decembrie 2024, Curtea de Apel a restituit cererea de apel, din motiv că apelantul nu a îndeplinit în termen indicațiile menționate în încheierea sa din 5 septembrie 2024.

8. La 24 ianuarie 2025, dl Pantelimon Calancea, reprezentat de dl avocat Andrei Iosip, a atacat cu cerere de recurs încheierea Curții de Apel din 12 decembrie 2024.

9. La 8 aprilie 2025, dl avocat Andrei Iosip a ridicat, în interesele dlui Pantelimon Calancea, excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 100 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

10. Printr-o încheiere din 28 mai 2025, Curtea Supremă de Justiție a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

11. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nicio lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în

interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

12. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, sunt următoarele:

Articolul 100

Comunicarea actelor de procedură

„(1) Cererea de chemare în judecată și actele de procedură se comunică participanților la proces și persoanelor interesate, contra semnătură, prin intermediul persoanei împuternicite, prin poștă, cu scrisoare recomandată și cu aviz de primire, prin intermediul biroului executorului judecătoresc, la adresa electronică indicată în cererea de chemare în judecată sau înregistrată prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, sau prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui, precum și prin delegație judiciară.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

13. Autorul sesizării susține că norma contestată nu este formulată de o manieră clară, deoarece nu prevede criteriile potrivit cărora instanțele de judecată pot constata recepționarea de către destinatar a actului transmis prin intermediul adresei electronice, în afara sistemului PIGD, și nici nu prevede o definiție a noțiunii de „confirmare” a recepționării.

14. În lipsa unei determinări legale clare, judecătorul poate considera că actul a fost comunicat exclusiv în temeiul expedierii, fără a verifica dacă a fost recepționat în mod efectiv de către destinatar. În lipsa unor mecanisme procedurale de control, norma contestată permite restituirea cererilor pe baza unor simple expedieri, fapt care poate genera abuzuri. Articolul 100 alin. (1) nu stabilește în mod cert care este dovada necesară și suficientă a recepționării unui act procedural transmis prin poșta electronică, în lipsa utilizării sistemului PIGD, fapt care determină calcularea arbitrară a termenului pentru remedierea neajunsurilor și exercitarea căilor de atac.

15. Autorul susține că există mai multe soluții legislative mai puțin intruzive care ar asigura atât eficiența procedurii, cât și protecția drepturilor părților, cum ar fi impunerea unui standard uniform de validare a notificării electronice sau acordarea unui termen de grație pentru completarea actelor în caz de dubiu privind comunicarea.

16. Autorul excepției consideră că prevederea contestată este contrară articolelor 20, 23, 26 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

17. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

18. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură civilă, ține de competența Curții Constituționale.

19. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate, ridicată de reprezentantul unei părți într-un proces din fața instanței de judecată, este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

20. Curtea reține că obiectul excepției îl constituie prevederile articolului 100 alin. (1) din Codul de procedură civilă. Curtea constată că prevederile în discuție nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

21. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză în care se examinează o cerere de recurs împotriva unei încheieri prin care s-a restituit o cerere de apel pe motivul neînălăturării neajunsurilor în termenul acordat de instanța de judecată. Astfel, Curtea admite că norma contestată ar putea fi aplicată la soluționarea cauzei.

22. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental.

23. Autorul sesizării susține că norma contestată încalcă articolele 20 (*accesul liber la justiție*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 26 (*dreptul la apărare*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

24. În jurisprudența sa, Curtea a menționat că articolele 23 și 54 din Constituție nu pot fi invocate de sine stătător. Pentru a fi incidente, autorul trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței Curtea poate aplica prevederile acestor articole (a se vedea DCC nr. 90 din 25 iulie 2023, § 19).

25. Referitor la incidența articolului 26 din Constituție, în jurisprudența sa, Curtea a reținut că dreptul la apărare reprezintă totalitatea prerogativelor și a posibilităților pe care persoanele le au, potrivit legii, în contextul apărării intereselor lor. Garanțiile stabilite de articolul 26 din Constituție reprezintă aspecte precise ale dreptului la un proces echitabil prevăzute de articolul 20 din Constituție și articolul 6 § 1 din Convenție (a se vedea DCC nr. 14 din 31 ianuarie 2025, § 24).

26. Cu privire la accesul liber la justiție, Curtea Europeană a constatat în jurisprudența sa că articolul 6 § 1 din Convenție implică dreptul de a fi notificat în mod corespunzător cu privire la deciziile administrative și judiciare, fapt care are o importanță deosebită în cazurile în care calea de atac trebuie exercitată într-un termen precis (*Stichting Landgoed Steenberg en alții v. Olanda*, hotărârea din 16 februarie 2021, § 43). Articolul 6 din Convenție nu prevede forme exacte de comunicare a documentelor. Chestiunea care trebuie pusă este dacă dreptul unei persoane la un proces echitabil a fost încălcat în circumstanțele concrete ale unei cauze (*Qosja v. Albania*, hotărârea din 14 iunie 2022, § 18).

27. Autorul sesizării susține că, în cauza în care a fost ridicată excepția, instanța a considerat actul de procedură expediat părții ca fiind comunicat și, având în vedere neîndeplinirea de către apelant a indicațiilor instanței în termenul stabilit (nu a achitat taxa de stat și taxa de timbru), aceasta i-a restituit cererea de apel. În opinia autorului, această soluție a instanței ar fi cauzată de viciile de calitate ale normei contestate, deoarece „nu oferă justițiabilului certitudinea normativă necesară pentru a-și exercita în mod efectiv dreptul la o instanță” garantat de articolul 20 din Constituție și de articolul 6 § 1 din Convenție și permite judecătorului să considere că „actul a fost comunicat în mod valabil exclusiv în temeiul expedierii, fără a verifica dacă a fost efectiv recepționat de destinatar”.

28. Curtea notează că atunci când se invocă o ingerință într-un drept fundamental, persoana interesată trebuie să aibă la dispoziție suficiente garanții procedurale și trebuie să aibă posibilitatea unui acces efectiv la un tribunal, care să se pronunțe cu privire la pretensele ingerințe în dreptul său (a se vedea HCC nr. 8 din 5 aprilie 2019, § 48).

29. Curtea notează că, pe baza prerogativelor constituționale prevăzute la articolele 20 și 115 alin. (4), dar și a obligației ce derivă din articolul 4 din Constituție, legislatorul a reglementat modul de notificare a justițiabililor cu privire la procedurile judiciare în așa mod încât dreptul lor la un proces echitabil să nu fie afectat. În acest sens, Codul de procedură civilă stabilește că dreptul la o cale de atac poate fi exercitat de o parte interesată care cunoaște decizia judecătorească/actul de procedură care aduce atingere drepturilor sau intereselor sale legitime.

30. Prin norma contestată, legislatorul a stabilit competența instanței de judecată de a trimite actele de procedură, *inter alia*, la adresa electronică indicată în cererea de chemare în judecată sau înregistrată prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor sau prin alte mijloace care asigură transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui. Pentru actele de procedură expediate prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, legislatorul a stabilit că acestea se consideră comunicate din momentul expedierii (articolul 100 alin. (1¹)). Pentru actele de procedură expediate prin alte mijloace, legislatorul a stabilit că mijloacele în discuție trebuie să „asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui” (articolul 100 alin. (1) din Cod).

31. Curtea consideră că, prin norma contestată coroborată cu alte norme relevante, legislatorul a avut în vedere că instanța judecătorească trebuie să acționeze cu toată diligența necesară pentru ca justițiabilul să fie informat despre procedura care îl privește, astfel încât să poată să se apere în mod corespunzător.

32. Curtea notează că legislatorul a stabilit că utilizarea adresei electronice ca mijloc de comunicare se realizează potrivit datelor indicate de către parte/participantul la proces. Prin indicarea prealabilă a datelor corespunzătoare, inclusiv a adresei electronice, persoana consimte/încuviințează utilizarea acestei adrese ca mijloc de comunicare cu instanța de judecată.

33. În aceste condiții, pornind de la prevederile potrivit cărora persoanele fizice și juridice sunt ținute să-și exercite drepturile și libertățile cu bună-credință (a se vedea articolul 61 din Codul de procedură civilă), în cazul în care a indicat adresa electronică sau alt mod de comunicare a actelor de procedură, justițiabilul își asumă consecințele unei astfel de informări și trebuie să dea dovadă de o diligență specială în apărarea intereselor sale, luând măsurile necesare pentru a se informa cu privire la

evoluția procedurii (a se vedea decizia Curții Europene în cauza *Gerber v. Slovacia*, 9 noiembrie 2021).

34. Totodată, pe lângă reglementările menționate, legislatorul a prevăzut și garanții procesuale pentru persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură. În acest sens, Codul de procedură civilă prevede că astfel de persoane pot fi repuse în termen de către instanța de judecată, precum și că, în caz de respingere a cererii de repunere în termen, aceste persoane pot contesta încheierea respectivă (a se vedea articolul 116 alineatele (1) și (5)). Astfel, prezumția comunicării documentelor poate fi răsturnată de destinatar prin demonstrarea existenței unor circumstanțe care au împiedicat recepționarea documentelor la adresa electronică specificată.

35. Așadar, Curtea reține că Codul de procedură civilă conține garanții împotriva arbitrariului la aplicarea dispozițiilor contestate. Prin urmare, Curtea reține că prevederile contestate nu comit vreo ingerință în articolele 20 și 26 din Constituție.

36. Curtea observă că autorul sesizării, de fapt, invită instanța de jurisdicție constituțională să se pronunțe asupra unei situații concrete de aplicare a normei contestate. Curtea reiterează că nu analizează cazuri concrete și chestiuni de interpretare și de aplicare a legii, dar poate efectua doar un control abstract al constituționalității legii contestate (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 175 din 12 decembrie 2023, § 40; DCC nr. 181 din 14 decembrie 2023, § 26). Chestiunile legate de interpretarea și de aplicarea legii țin, prin definiție, de competența instanțelor de judecată (a se vedea DCC nr. 172 din 7 decembrie 2023, § 22).

37. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g) și 140 din Constituție, 27 alin. (2) și (3) lit. d), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 100 alin. (1) din Codul de procedură civilă, ridicată de dl avocat Andrei Iosip, în interesele dlui Pantelimon Calancea, parte în dosarul nr. 2rci-10/2025, pendinte la Curtea Supremă de Justiție.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

Chișinău, 11 decembrie 2025

DCC nr. 184

Dosarul nr. 122g/2025